

CYNGOR SIR YNYS MÔN

PWYLLGOR:	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD:	23 CHWEFROR 2015
TEITL YR ADRODDIAD	ADRODDIAD GWAITH AR ARCHWILIO MEWNOL 1 EBRILL 2014 – 31 RHAGFYR 2014
PWRPAS YR ADRODDIAD:	ER GWYBODAETH
ADRODDIAD GAN:	RHEOLYDD ARCHWILIO
GWEITHREDU:	D/B

1. RHAGARWEINIAD

- 1.1 Cyflwynwyd y Cynllun Gweithredu ar gyfer 2014-15 i'r cyfarfod o'r Pwyllgor Archwilio a gynhaliwyd ar 10 Ebrill 2014 ac fe'i derbyniwyd. Cynhyrchwyd y Cynllun mewn ymgynghoriad gyda'r Archwiliwr Allanol, y Swyddog Adran 151 ac yn sgil amryw o gyfarfodydd a chyfathrebiadau gyda'r Penaethiaid Gwasanaeth.
- 1.2 Mae'r adroddiad isod yn crynhoi gwaith yr Adain Archwilio Mewnol hyd at 31 Rhagfyr 2014 ac yn rhoi crynodeb o bob un o'r adroddiadau terfynol a gyhoeddwyd ers y Pwyllgor Archwilio diwethaf.
- 1.3 Bydd angen adolygiad dilyn-i-fyny ar gyfer yr holl adroddiadau terfynol a dderbyniodd farn 'Sicrwydd Coch'. Bydd yr adolygiad hwnnw yn cynnwys barn archwilio ar y cynnydd a wnaed gan reolwyr i weithredu'r argymhellion lefel Uchel a Chanolig yn yr adroddiad terfynol gwreiddiol. Cyflwynir canlyniadau'r adolygiad Dilyn-i-Fyny i'r Pwyllgor Archwilio nesaf.
- 1.4 Ni chynhaliwyd yr un adolygiad yn y cyfnod diwethaf lle cafwyd barn 'Sicrwydd Coch'. Mae canlyniadau'r gwaith dilyn-i-fyny ar ddau adroddiad sicrwydd Coch wedi eu cynnwys yn yr adroddiad hwn.
- 1.5 Mae'r Adain Archwilio Mewnol yn defnyddio dull sy'n seiliedig ar risg lle bynnag y mae modd gwneud hynny, ond gall hefyd ddefnyddio Adolygiadau System, Adolygiadau Rheolaeth Allweddol, Adolygiad Sefydliad neu Adolygiad Ymgynghorol os gwelir bod y rheini'n fwy priodol.
- 1.6 Mae'r adroddiadau terfynol unigol ar gael i aelodau'r Pwyllgor hwn, yn gyfrinachol ar gais i'r Rheolwr Archwilio.

2. ADRODDIADAU A GYHOEDDWDYD ERS YR ADRODDIAD DIWEDDARU DIWETHAF

Rhestrir isod yr adroddiadau Archwilio Mewnol Terfynol a gyhoeddwyd ers yr adroddiad gwaith diwethaf i'r Pwyllgor Archwilio, ynghyd â chrynodeb o ganlyniadau pob adolygiad.

2.1.1 **Rheolaethau Mynediad Rhesymegol a Gwahanu Dyletswyddau – gwaith dilyn-i-fyny** – Cwblhawyd adolygiad o drefniadau'r Cyngor ar gyfer Rheolaethau Mynediad Rhesymegol a Gwahanu Dyletswyddau yn Chwarter 2 2014-15 arweiniodd at farn archwilio 'COCH.' Yr adolygiad yma oedd yr adolygiad cyflfredionol cyntaf o'r maes a ymgwymerwyd mewn ymateb i wendidau ddynodwyd gan Archwilio Mewnol yn yr adolygiadau archwilio unigol gyflawnwyd. Cyhoeddwyd yr adroddiad wreiddiol yn Medi 2014 ac roedd yn cynnwys saith o argymhellion categori 'Uchel'; chewch o rai 'Canolig' a dau 'Isel'.

Cysylltwyd â'r swyddogion perthnasol oedd yn gyfrifol am weithredu ar yr argymhellion o fewn yr adroddiad ac aseswyd y cynnydd a wnaed i weithredu ar yr argymhellion.

Gan ystyried y materion a nodwyd yn yr adroddiad, ac yn unol â'n dull ar gyfer rhoddi sicrwydd ynghlyn â'r cynnydd o ran gweithredu ar argymhellion, yn ein barn ni mae rheolwyr wedi dangos 'ychydig o gynnydd' o ran gweithredu y camanu a gytunwyd i roi sylw i'r argymhellion o fewn y raddfa amser gytunwyd.

Cafwyd bod pump argymhelliad categori 'Uchel' a chwech categori 'Canolig' wedi eu hasesu fel heb eu gweithredu adeg yr adolygiad; fodd bynnag dywedwyd bod gwaith yn mynd rhagddo mewn perthynas â pedwar o'r argymhellion category 'Uchel' a tri o'r rhai 'Canolig' neu bod cynlluniau ar gyfer gweithredu ar yr argymhellion fel rhan o ail-strwytho y Gwasanaeth Cyllid.

Rydym wedi ailadrodd argymhellion lle nad ydynt eisioes wedi'u gweithredu. Yn ychwanegol, rydym wedi gwneud argymhellion newydd lle'n briodol.

Barn: Rheolwyr wedi gwneud 'ychydig o gynnydd' o ran gweithredu argymhellion yr adroddiad gwreiddiol felly mae ein barn ni ynghlyn â'r trefniadau rheolaethol yn eu lle yn parhau yn 'sicrwydd coch'.

2.1.2 **Cynllun Trydydd Sector – gwaith dilyn-i-fyny** – Fe'n hysbysebwyd gan y Cyfarwyddwr Corfforaethol Cymuned, yn dilyn cyflwyniad ganddi ar Adroddiad ar God Ymarfer y Trydydd Sector, a derbyn yr adroddiad Archwilio Mewnol ar gydymffurfiaid gyda'r cynllun, bod y Tîm Rheoli wedi gorchymyn i'r Swyddog Adran 151 a'r Cyfarwyddwr Corfforaethol i gomisiynu gweithrediadau i gryfhau ymarfer.

Arnodwyd cylch gorchwyl ar gyfer y gwaith yma gan y Penaethiaid (Tachwedd 2014) ac mae capasiti ychwanegol wedi cael ei nodi i weithio gyda'r Gwasanaeth Cyllid a'r Penaethiaid Gwasanaeth er mwyn symud ymlaen gyda'r camau gweithredu a nodwyd.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol Cymuned bod adroddiad drafft amlinellol wedi'i gyflwyno yn y Pwyllgor Cydgyswllt Trydydd Sector ar 16 Ionawr 2015 a bod drafft terfynol yn mynd i'r Penaethiaid a'r Tîm Rheoli yn Chwefror 2015. Mae'r fframwaith amser wedi'i newid i gymryd i ystyriaeth yr angen i gomisiynu capasiti allanol i gyflawni'r dasg. Bydd hyn yn cynnwys:

- Gwybodaeth ynghlyn a buddsoddi yn yn Trydydd Sector;
- Dadansoddiad, seiliedig ar sampl, o gydymffurfiaeth gyda'r Cod gan gyfeirio at gomisiynu a chaffael;
- Argymhellion ynghlyn â systemau a cyfrifoldebau I gael eu mabwysiadu gan y Cyngor. Rhagwelir y bydd hyn yn cynnwys dynodi swyddog o fewn Cyllid i oruchwylio trefniadau ariannol o fewn y Trydydd Sector ac, adolygiad o'r polisi yn ymwneud â grantiau a chytundebau lefel gwasanaeth.
- Argymhelliad ynghlyn â mabwysiadu yn ffurfiol fframwaith weithredol gan CSYM a'r Trydydd Sector (Medrwn Môn) yn nodi derbyniad a monitro cydymffurfiaeth gyda'r Cod.

Mae'r Cyfarwyddwr Corfforaethol Cymunde yn rhagweld y bydd y gwaith wedi ei gwblhau erbyn diwedd Mawrth 2015.

Barn: O'r wybodaeth a gawsom rydym wedi asesu bod 'cynnydd da' yn cael ei wneud i roi sylw i'r materion a godwyd yn yr adroddiad Archwilio Mewnol gwreiddiol.

2.1.3 Talnet – Cytundeb Partneriaeth – Cyllidir Talnet ar y cyd gan Gyngor Sir Ynys Môn, Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Conwy ac mae'n darparu gwasanaethau i lyfrgelloedd y siroedd, gan gynnwys darparu a chynnal systemau cyfrifiadurol, archebu, catalogio a dosbarthu, gwybodaeth am berfformiad a threfniadau ar gyfer benthyciadau rhwng llyfrgelloedd. Mae Cyngor Sir Ynys Môn yn darparu gwasanaethau ariannol i Talnet a chyflogir staff Talnet gan Gyngor Sir Ynys Môn.

Casgliadau allweddol yr adolygiad oedd:

Dyluniad y fframwaith rheoli

- Nid yw'r model prynu ar CIVICA yn cael ei ddefnyddio gan Talnet ar gyfer archebu gwasanaethau ar hyn o bryd; mae'r tri awdurdod yn defnyddio system archebu electronig sydd wedi ei theilwrio'n bwrpasol ar eu cyfer.
- Mae Talnet yn gystal â Gwasanaeth Cyllid CSYM yn cysoni archebion, anfonebau a thaliadau cardiau credyd.
- Ni all Talnet wneud defnydd llawn o'r modiwlau o fewn system ariannol CIVICA oherwydd diffyg polisïau a gweithdrefnau.

Gweithredu a chydymffurfio gyda'r fframwaith rheoli

- Nid yw gwariant cardiau credyd wedi ei godi ar yr awdurdodau lleol eraill oherwydd oedi cyffredinol gyda chodio gwariant o'r fath.

Barn: Arweiniodd yr adolygiad at farn archwilio GWYRDD/AMBR a chytunwyd ar bump o argymhellion categori isel gyda'r rheolwyr.

2.1.4 Disel Arforol – Cynhaliwyd adolygiad o'r trefniadau ar gyfer gwerthu, bilio a thalu am ddisel arforol. Mae'r Cyngor yn darparu cyfleusterau ar gyfer prynu disel arforol fel gwasanaeth i bysgotwyr masnachol a badau masnachol bychan a chanolig. Cludir y disel mewn cerbydau 18000 litr i'w storio wedyn yn y tanciau yn Noc Pysgod Caergybi a Harbwr Amlwch. Mae 3 tanc sy'n dal 56,000 o litrau yr un yn Noc Pysgod Caergybi, ond dim ond un sy'n cael ei ddefnyddio ar hyn o bryd. Mae gan Harbwr Amlwch un tanc sy'n dal 25,000 o litrau.

Y casgliadau allweddol o'r adolygiad hwn oedd:

- Rydym yn deall bod yr Adain Arforol wedi bod yn defnyddio'r cyflenwr cyfredol am nifer o flynyddoedd heb brofi'r farchnad na chydymffurfio gyda Rheolau Caffael Contractau lle gellir prynu tanwydd trwy gytundeb fframwaith cydnabyddedig.
- Nid oes unrhyw drefn ar gyfer mesur y lefelau yn y tanciau cyn ac ar ôl derbyn cyflenwad o ddisel i gadarnhau bod Cyngor yn cael yr holl ddisel y mae wedi talu amdano. Nid oedd y medryddion allanol ar gyfer mesur tanwydd ar y safleoedd yng Nghaergybi ac Amlwch yn gweithio pan gynhaliwyd yr archwiliad a dywedwyd wrth y Gwasanaeth Archwilio mai dyna fel y mae pethau ers amser.
- Nid oedd unrhyw drefn ar gyfer gwirio lefelau tanwydd yn rheolaidd ac nid oedd cofnod o faint oedd yn cael ei bwmpio fel y gellid cysoni ffigyrau gyda'r

cofnod ar y taenlenni sy'n dangos faint o danwydd a defnyddiwyd. Heb gysoni'r ffigyrau'n rheolaidd mae risg uwch na fyddir yn dod o hyd i gamgymeriadau.

- Mae 1800 litr o danwydd mewn tanc yng Nghaergybi ar ôl iddo gael ei roi yno trwy gamgymeriad. Mae angen gwneud trefniadau i'w drosglwyddo i'r tanc sy'n cael ei ddefnyddio ar hyn o bryd.
- Mae'r dogfennau a gynhyrchir gan y system SAGE ac a roddir i gwsmeriaid yn cael eu hystyried yn anfonebau swyddogol ond nid ydynt yn cwrdd â'r diffiniad o anfonebau dan y Rheolau Gweithdrefn Ariannol. Nid yw'r dogfennau chwaith yn cydymffurfio gyda Rheol Gweithdrefn Ariannol 4.8.5.2.1 sy'n dweud bod rhaid gwahanu'r gwaith o gyfrifo, gwirio a chofnodi dyledion a'r gwaith o'u casglu.
- Mae gwahaniaethau amlwg rhwng faint o danwydd a ddisbarthwyd a'r incwm a gafwyd amdano. Mae'r gwahaniaethau yn dangos incwm ychwanegol sy'n uwch na'r hyn a ragwelwyd.
- Nid oes unrhyw drefn ar gyfer cysoni cofnodiadau tanwydd gyda chofnodiadau incwm i sicrhau bod yr holl gyflenwadau wedi eu hanfonebu neu eu casglu. Nododd yr archwiliad nad oedd modd darganfod anfoneb dyledwr na thaliad i gyd-fynd gyda'r cofnod incwm mewn 11 achos allan o 77 yn Amlwch.

Barn: Adolygiad ymgynghorol oedd hwn a arweiniodd at ddod o hyd i nifer o wendidau rheolaethol y rhoddwyd gwybod i'r rheolwyr y dylid cymryd camau yn eu cylch.

2.1.5 **Digartrefedd** - Cynhaliwyd archwiliad o ddigartrefedd fel rhan o'r cynllun cyfnodol a gymeradwywyd ar gyfer y Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn 2013/14. Mae'r Cyngor, yn unol â gofynion Deddf Digartrefedd 2002, wedi datblygu strategaeth ddigartrefedd sy'n cydnabod y pwyslais yn awr ar atal digartrefedd ac sy'n adlewyrchu nodau Llywodraeth Cymru pan gafodd y strategaeth ei fabwysiadu.

Mae'r gwasanaethau digartrefedd yn canolbwyntio yn awr ar gamau ataliol trwy ymyrraeth gynnar, gan gynorthwyo pobl i roi sylw i'r hyn sy'n achosi digartrefedd posib cyn gynted ag y bo modd, gan sicrhau fod opsiynau tai a fframwaith asesu wedi eu sefydlu sy'n cymryd i ystyriaeth yr holl agweddau sy'n cael effaith ar lety unigolion y tu draw i'w hanghenion tai, fel bod modd cael mynediad i wasanaethau priodol i ddatblygu datrysiadau cynaliadwy.

Y casgliadau allweddol o'r adolygiad hwn oedd:

Dyluniad y fframwaith rheoli

- Mae angen gwella agweddau allweddol ar y trefniadau digartrefedd i adlewyrchu'r pwyslais cynyddol ar atal digartrefedd a newidiadau gweinyddol, gan gynnwys y ffurflen asesu gyfun newydd, defnyddio Orchard a chyflwyno'r system taliadau electronig CIVICA newydd.
- Diffyg tystiolaeth i gefnogi gwaith i fonitro am ba hyd yr arhoswyd mewn llety Gwely a Brecwast a gwiriadau i ddilysu taliadau Gwely a Brecwast; dim gwaith i wirio taliadau budd-dal tai a wneir i gyfrif y Cyngor i sicrhau y gellir adennill y taliadau rhent yn llawn lle mae hynny'n briodol a dim gwaith i wirio dilysrwydd yr holl daliadau budd-dal a dderbyniwyd.

Gweithredu a chydymffurfio gyda'r fframwaith rheoli

- Nid yw'r strategaeth Digartrefedd wedi ei hadolygu'n ffurfiol ers 2007 ac roedd hynny cyn Cynllun Deng Mlynedd 2009-2019 Llywodraeth Cymru. Mae rhaid adolygu'r strategaeth bob 5 mlynedd.
- Roedd elfennau o ddyletswyddau allweddol swyddi gweigion y Swyddog Llety a'r Rheolydd Opsiynau Tai na gafodd eu hailaseinio yn y cyfnod dan sylw i sicrhau bod y gwasanaeth yn medru cynnal y rheolaethau mewnol disgwylidig yn y meysydd y mae'r staff hyn yn gweithio arnynt.
- Rhai achosion o ddiffyg tystiolaeth ar y ffeil Ddigartrefedd i gefnogi'r penderfyniad ar y cais, ynghyd â'r ymholiadau a'r camau a gymerwyd a pheth anghysondeb wrth roi'r gweithdrefnau ar waith.

Barn: Arweiniodd yr adolygiad at farn archwilio COCH/AMBR a chytunwyd ar 7 o argymhellion categori isel a chanolig gyda'r rheolwyr.

- 2.1.6 **Datblygu Chwaraeon** – Mae'r Cyngor yn derbyn grantiau ar gyfer datblygu chwaraeon gan nifer o wahanol asiantaethau. Nid oedd yr adolygiad hwn ond yn ystyried y grantiau a gyllidwyd gan Chwaraeon Cymru. Yn 2013/14 bydd y grantiau hyn yn werth o gwmpas £310,558.

Mae'r Adain Datblygu Chwaraeon wedi llunio cynllun o'r enw 'Cytundeb Partneriaeth Awdurdod Lleol 2013/17' rhwng Chwaraeon Cymru ac Ynys Môn sy'n manylu ar y gweithgareddau y bwriedir eu cynllunio trwy grantiau datblygu chwaraeon.

Nododd yr adolygiad bod trefniadau cadarn wedi eu sefydlu i ddelio gyda grantiau datblygu chwaraeon ac ni wnaed unrhyw argymhellion arwyddocaol.

Barn: Arweiniodd yr adolygiad hwn at farn archwilio GWYRDD gydag un argymhelliad categori isel ac un categori canolig wedi ei gytuno gyda'r rheolwyr.

- 2.1.7 **Cyflogres Athrawon** – Cynhaliwyd archwiliad o'r gyflogres athrawon fel rhan o'r cynllun archwilio mewnol a gymeradwywyd ar gyfer 2014/15.

Y system ar gyfer cyflogau athrawon yw'r system Cyflogres 100. Roedd yn cynnwys 2592 o gofnodiadau byw ar 5 Awst 2014 gan gynnwys athrawon a staff nad ydynt yn dysgu. Ym mis Mehefin 2013 trosglwyddwyd athrawon llanw o'r system Cyflogres 600 i'r system Cyflogres 100. Talwyd dros £29m trwy'r system Cyflogres 100 yn y flwyddyn ariannol 2013/14. Rhwng Ebrill 2013 a Gorffennaf 2014 proseswyd 147 o ddechreuwyd newydd ar system Cyflogres 100 a 154 o adawyr.

Y canlyniadau allweddol o'r adolygiad hwn oedd:

Nododd yr Archwiliwr wendidau rheoli yr adroddwyd arnynt hefyd yn 2012/13 a 2013/14. Y ddau brif wendid a ddarganfuwyd o adroddiadau blaenorol ac a oedd yn berthnasol i'r adolygiad hwn oedd:

- Nid oes trefn ar hyn o bryd i'r rheini sy'n dal cyllidebau fedru gwirio, o leiaf bob blwyddyn, fod adolygiad wedi ei wneud o'r strwythur staff a'r graddfeydd tâl er mwyn cadarnhau bod y wybodaeth ar y system AD a Chyflogau yn gyflawn ac yn gywir.

- Nid oes unrhyw adroddiadau yn cael eu cynhyrchu a'u hadolygu'n rheolaidd ar newidiadau i ddata yn y system cyflogau i sicrhau y gweithredir ar newidiadau dilys yn unig ac i roi sicrwydd bod yr holl newidiadau wedi eu gwneud yn gywir.

Dyluniad y fframwaith rheoli

- Nid oes unrhyw drefn ar gyfer cysoni nifer y gweithwyr â'r gyflogres yn rheolaidd.
- Nid oes unrhyw adroddiadau dyblygu'n cael eu rhedeg yn systematig ar gyfer manylion yswiriant gwladol a chyfrifon banc ar y system gyflogres - wrth roi prawf ar rifau Yswiriant Gwladol dyblyg ar y system cyflogres gwelwyd enghreifftiau o gofnodiadau byw dyblyg a gweithiwr yn cael ei dalu ar ddau gyfeirnod ar y system Cyflogres 100 yn yr un mis.
- Nid yw adroddiadau diwygio yn cael eu rhedeg a'u hadolygu gan swyddog annibynnol o bryd i'w gilydd.

Gweithredu a chydymffurfio gyda'r fframwaith rheoli

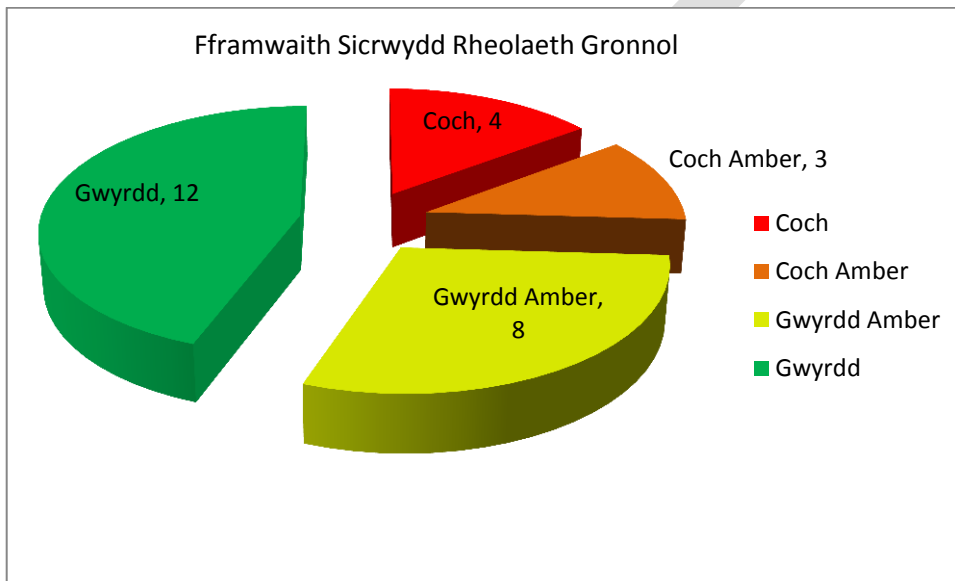
- Nid oedd modd dod o hyd i ddogfennau cefnogol gan gynnwys amserlenni, newidiadau, manylion ynghylch gweithwyr newydd a gadawyr o fewn y system cyflogres ym mhob achos yn yr archwiliad. Rhoddwyd gwybod i'r Adain Gyflogau am yr enghreifftiau lle nad oedd unrhyw ddogfennau cefnogol pan gynhaliwyd yr adolygiad.
- Nid oedd y symiau a dynnwyd ar gyfer pensiynau i saith o weithwyr yn gywir oherwydd newidiadau maniwel i'r system a oedd yn cael effaith ar y cyflog llawn amser cyfatebol a gofnodwyd; dygwyd sylw at y camgymeriad hwn mewn perthynas ag un o'r gweithwyr ac mae'r cyfraniadau wedi eu cywiro fel sy'n briodol.
- Nid oedd adroddiadau ailfandio pensiynau ond yn cael eu cynhyrchu pan oedd bandiau pensiwn yn cael eu newid. Dywedir yn awr bod adroddiadau'n cael eu gwirio bob mis o fis Medi 2014 ymlaen.
- Yn ystod yr archwiliad ni chafwyd hyd i gamgymeriadau arwyddocaol yn y sampl y rhoddwyd prawf arno mewn perthynas ag amserlenni/hawliadau a gyflwynwyd ac sy'n cael eu prosesu gan AD Addysg i'w llwytho i fyny ar gyfer rhyngwyneb awtomatig gyda'r system gyflogres bob mis.
- Roedd adroddiadau eithrio wedi eu cynhyrchu ar gyfer taflenni amser ac roedd adroddiadau amrywio'n cael eu gwirio ar gyfer elfennau tâl sefydlog yn y system Cyflogres 100.
- Nid oedd unrhyw gamgymeriadau mewn perthynas â sefydlu gweithwyr newydd, gweithredu ar newidiadau i gofnodiadau cyflogau a thynnu gadawyr oddi ar y Gyflogres. Fodd bynnag, gwelwyd bod newidiadau tybiannol i'r system a oedd wedi digwydd mewn mis penodol ac a oedd yn ymwneud ag addasiad penodol i dâl wedi cael effaith ar y tâl cyfatebol amser llawn tybiannol ar gyfer y misoedd dilynol. Cafodd hyn effaith ar y paramedrau, er enghraifft ar bensiynau a/neu symiau arall a dynnwyd, er na ddylai. O ganlyniad roedd y pensiynau wedi eu bandio'n anghywir ar gyfer y rheini a effeithiwyd gan y newid hwn ac/neu roedd symiau anghywir wedi eu tynnu.

Barn: Canlyniad yr adolygiad oedd band sicrwydd COCH/AMBR. Cytunwyd ar 1 Uchel, 2 Canolig a 3 Isel o argymhellion categori Isel gyda'r rheolwyr.

2.1.8 **Archwiliad o'r Rheolaethau Allweddol yn yr Ysgolion – Cyllid a Llywodraethiant** – Cwblhawyd dau adroddiad terfynol mewn perthynas ag ysgolion cynradd y Cyngor yn ystod y cyfnod. Arweiniodd yr adolygiadau at farn archwilio GWYRDD/AMBR a GWYRDD yn ôl eu trefn. Gwnaed argymhellion i gryfhau rheolaethau mewnol gyda'r Pennaethiaid dan sylw.

2.2 **Crynodeb o Ganlyniadau Adroddiadau a Gyhoeddwyd hyd yma** - ers 1 Ebrill 2014 rydym wedi cyhoeddi saith o adroddiadau terfynol o'r Cynllun Gweithredu ar gyfer y Gwasanaeth Archwilio Mewnol ar gyfer 2013-14; 28 o gynllun 2014-15. Hyd yma felly, cyhoeddwyd 35 o adroddiadau terfynol yn 2014-15.

Ceir crynodeb o'r graddfeydd a roddwyd i'r 28 o adroddiadau terfynol a gyhoeddwyd o'r Cynllun 2014-15 gyda barn CAG yn y siart gylch isod:

Bydd y siart gylch hon yn cael ei diweddarau'n gronnol ym mhob Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol dilynol a bydd o'r herwydd, yn arwydd o'r farn archwilio am y fframwaith rheoli cyffredinol yr adroddir arno yn Adroddiad Blynnyddol y Prif Swyddog Archwilio.

Hyd yma, o'r 28 o adroddiadau terfynol a gyhoeddwyd o Gynllun Gweithredol 2014/15 mae 73% wedi arwain at farn sicrwydd cadarnhaol (Gwyrdd neu Gwyrdd/Ambr) a 27% wedi arwain at sicrwydd negyddol (Coch neu Goch/Ambr).

3 BLAENRAGLEN WAITH ARCHWILIO MEWNOL

Teitl yr Adolygiad a Gynlluniwyd	Maes Gwasanaeth	Statws Cyfredol
Rheolaethau Mynediad Rhesymegol – Dilyn i fyny	Corfforaethol	TERFYNOL
Cynllun Trydydd Sector – Dilyn i fyny	Corfforaethol	TERFYNOL
TalNet	Partneriaeth	TERFYNOL
Disel Arforol	Cymuned	TERFYNOL

Digartrefedd	Tai	TERFYNOL
Datblygu Chwaraeon	Cymuned	TERFYNOL
Cyflogau Athrawon	Addysg	TERFYNOL
Ysgol Penraeth	Gydol Oes	TERFYNOL
Credydwy	Cyllid	Yn mynd rhagddo
Dyledwyr	Cyllid	Yn mynd rhagddo
Swyddfa Derbyn Arian	Cyllid	Yn mynd rhagddo
Trethi Cenedlaethol Annomestig	Cyllid	Yn mynd rhagddo
Y Dreth Gyngor	Cyllid	Yn mynd rhagddo
Mapio Gwybodaeth a Llif Penderfyniadau	Cyllid	Yn mynd rhagddo
Gwaith Priffyrdd y codir amdano	Priffyrdd	Yn mynd rhagddo

4. CYFEIRIADAU

- 4.1** Yn ystod y flwyddyn, rhaid i'r Adain Archwilio Mewnol wneud gwaith ar faterion a ddaw i'r fei yn ystod y gwaith archwilio rhaglunedig neu faterion a ddygir i'w sylw gan Adrannau eraill neu waith y mae Adrannau eraill yn gofyn i'r Adain Archwilio Mewnol ei wneud. Hefyd, mae'n bosib y bydd yr Archwiliwr Allanol yn gofyn iddynt am wybodaeth neu am gymorth i ddarparu gwybodaeth. Yn sgil rhai o'r cyfeiriadau hyn, cyhoeddir adroddiadau archwilio ffurfiol a bydd eraill yn cael eu cofnodi mewn Nodiadau Ffeil (e.e. pan fo'r haerid yn anghywir ac o'r herwydd does dim byd i'w adrodd yn ôl, neu pan nad yw swm a sylwedd y gwaith yn ddigon i gyfiawnhau adroddiad archwilio llawn neu pan fo'r mater wedi cael sylw mewn adroddiad gan yr Archwiliwr Allanol).
- 4.2** Mae nifer o Nodiadau Ffeil wedi cael eu cynhyrchu hyd yma yn 2014/15. Nid oes unrhyw ddarn o waith a arweiniodd at gynhyrchu Nodyn Ffeil wedi dod o hyd i unrhyw dystiolaeth o dwyll neu afreoleidd-dra.
- 4.3** Fel y dywedyd yn y cyfarfod diwethaf o'r Pwyllgor Archwilio, mae'r Heddlu wrthi'n ymchwilio i un cyfeiriad o 2012/13. Cafodd y Tîm Archwilio Mewnol ddatganiad drafft gan yr Heddlu a gwblhawyd a ddychwelyd yn Awst 2014. Rhoddir gwybod yn y man i'r Pwyllgor am ganlyniad yr achos hwn.
- 4.4** Mae'r Pwyllgor eisioes wedi cael ei hysbysu ynghlyn ag ymgais perthanasol â Credydwy i dwyllo'r Cyngor ac eraill. Ar y 25 Ionawr cafodd Archwilio Mewnol ymateb gan yr heddlu trwy ebost ynghylch y cyfeiriad hwn. Dyma'r ymateb isod er gwybodaeth i'r Pwyllgor:
- Cynhaliwyd ymchwiliad cymesur i'ch adroddiad penodol chi yn unol â pholisi ymchwilio i Dwyll Heddlu Gorllewin y Midlands a phenderfynwyd na fydd unrhyw ymchwiliad pellach yn cael ei gynnal ar hyn o bryd. Nid oes gan y polisi drothwy ariannol ond mae'n canolbwyntio ein hadnoddau ar ddiodeffwyr bregus a'r troseddwy hynny sy'n peri'r risg, y niwed a'r bygythiad mwyaf i'r cyhoedd. Yr ydym hefyd yn cymryd i ystyriaeth unrhyw wybodaeth ddilys, y tebygolrwydd o sicrhau euogfarn droseddol a'r adnoddau sydd ar gael.*

5. TRACIO ARGYMHELLION

- 5.1 Mae argymhellion a wnaed ers 01-04-2010 wedi cael eu cynnwys yn y dadansoddiad tracio argymhellion er gwybodaeth y Pwyllgor hwn yn unig.
- 5.2 Y gyfradd weithredu ganrannol ar 14 Ionawr 2015 oedd 61% ar gyfer argymhellion 'Uchel' a 'Chanolig'. Mae'r perfformiad mewn perthynas â'r argymhellion heblaw am y rhai sy'n berthnasol i Addysg yn 79% (Ffigyrau fel yr oeddynt ar 14.01.15).
- Mae'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn cydgysylltu'n barhaus gyda'r Gwasanaeth Addysg ar welliannau i'r broses ar gyfer adrodd ar gyfraddau gweithredu yn yr ysgolion.
- 5.3 Yn Atodiad A, ceir graff yn dangos manylion yr argymhellion a weithredwyd fesul Gwasanaeth.
- 5.4 Mae'r Pwyllgor Archwilio wedi gofyn am ddadansoddiad manylach o'r argymhellion categori uchel sydd heb gael sylw ac mae tabl o'r holl argymhellion o'r fath, gan gynnwys y swyddog sy'n gyfrifol amdanynt, i'w weld yn Atodiad B.

6. PRYDERON ARCHWILIO PARHAUS

- 6.1 Cyflwynwyd adroddiad gan y Dirprwy Brif Weithredwr ar gynnydd a wnaed yn y meysydd yr adroddwyd arnynt yn wreiddiol i'r Pwyllgor yn y cyfarfod ym Medi 2014. Bydd y meysydd hyn yn parhau i fod yn bryder i'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol hyd nes y bydd yr holl argymhellion sylweddol wedi eu gweithredu a hyd nes y gellir cael sicrwydd bod y fframweithiau a'r systemau wedi cael eu sefydlu a'u bod yn gadarn ac yn effeithiol. Nodir y sefyllfa gyfredol mewn perthynas â'r meysydd hyn isod:
- **Parhad Busnes** – Mae camau gweithredu a argymhellwyd i gryfhau trefniadau rheoli yn y maes hwn wedi cael eu casglu o nifer o adroddiadau gan ddarparwyr sicrwydd, gan gynnwys Archwilio Mewnol ac maent wedi cael eu cynnwys yn y Cynllun Gweithredu ar gyfer Rheoli Gwybodaeth Gorfforaethol. Mae cynnydd ar drefniadau yn cael ei wneud bellach ar lefel Gogledd Cymru.
 - **Rheoli Risg** – Mae'r Cyngor wrthi'n datblygu ei Fframwaith Rheoli Risg ei hun ac yn sefydlu trefniadau rheoli risg yn gadarn yn y sefydliad. Mae'r Gofrestr Risg Gorfforaethol wrthi'n cael ei datblygu a bydd trefn adrodd reolaidd yn cael ei gweithredu.
 - **Rheoli Gwybodaeth** - Mae Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth hefyd wedi cynnal adolygiad yn y maes hwn ac wedi nodi problemau a gwendidau rheoli tebyg i'r rheiny a nodwyd gan SAC, PWC a'r Adain Archwilio Mewnol mewn adroddiadau blaenorol. Mae adroddiad dilyn i fyny drafft gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yn cael sylw.
 - **Llywodraethiant** – Nodwyd unwaith eto faterion mewn perthynas â diffyg cydymffurfiaeth gyda pholisïau a gweithdrefnau corfforaethol allweddol ar gyfer 2014-15, er enghraifft, mewn perthynas â chaffael corfforaethol; Diogelwch TGCh, Cynllun Trydydd Sector ac ati. Mae'r Cyngor wedi rhoi'r gorau i ddefnyddio ei system electronig ar gyfer cydymffurfio gyda pholisïau

a'u derbyn lle yr oedd defnyddwyr yn cofnodi eu bod wedi darllen a deall y polisiau ac yn cytuno i lynu wrthynt. Heb gofnod o'r fath eu bod wedi eu derbyn, mae'n fwy anodd dangos eu bod wedi cael eu cylchredeg yn ddigonol i'r staff perthnasol. Cyhoeddwyd adroddiad ynglŷn â'r materion hyn yn 2011-12, ac unwaith eto yn yr adroddiad Mynediad Rhesymegol fis Hydref 2014; fodd bynnag, roedd nifer o'r argymhellion heb eu gweithredu.

- **Fframwaith Caffael Corfforaethol** – Mae'r rheolwyr wedi ailstrwythuro a chryfhau'r Tim Caffael. Bydd Rheolau Gweithdrefn Contractau newydd yn cael eu cyflwyno a'u gweithredu. Mae adolygiad o'r trefniadau caffael wedi ei gynnwys yn y Cynllun Gweithredu ar gyfer y Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn 2015/16 i roi sicrwydd bod y newidiadau a wnaed wedi gwella cydymffurfiaeth gyda rheoliadau, polisiau a gweithdrefnau caffael.

Yn dilyn yr adolygiad o Drefniadau Partneriaeth mis Mehefin 2013 trefnir archwiliad dilyn i fyny i'w gynnal yn Chwarter 4 2014/15.

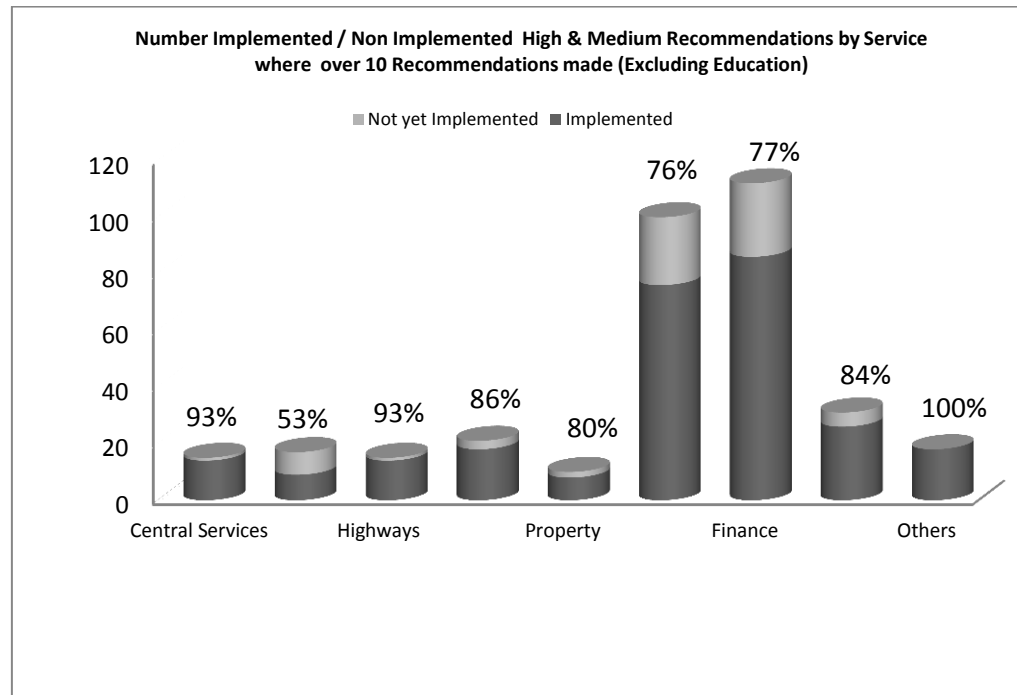
- **Gweithredu Argymhellion Ysgolion** – Mae problem barhaus mewn perthynas â gweithredu ar argymhellion archwilio mewnol gan ysgolion. Mae'r argymhellion hyn yn ymwneud â materion ariannol a llywodraethiant mewn ysgolion a ddylai fod yn destun pryder i Brifathrawon ac i'r Adran Addysg.

**RHEOLWR ARCHWILIO
23 CHWEFROR 2015**

Tabl Tracio Argymhellion - yr Holl Argymhellion Uchel a Chanolig (dim yn cynnwys Addysg) sydd wedi cael eu creu ers 01-04-2012

Tabl Cynnydd: % Argymhellion yn y categorïau uchel a chanolig a weithredwyd / na weithredwyd fesul Gwasanaeth lle gwnaed mwy na 10 o Argymhellion heb gynnwys Addysg, a oedd ar ddiwedd y cyfnod, yn **79%** o'r holl argymhellion a wnaed.

Yn ein barn ni felly ac yn seiliedig ar y data hunanasesu yn y Tabl Cynnydd uchod, mae'r Cyngor wedi gwneud 'cynnydd da' yn y cyfnod o ran gweithredu'r argymhellion Archwilio Mewnol a oedd yn y categori Uchel a Chanolig.

O.N. Dylid nodi bod y gyfradd weithredu uwch yn ganlyniad glanhau data ar gyfer argymhellion gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol a newid nifer o ddyddiadau targed ar gyfer eu gweithredu oherwydd bod rhai argymhellion wedi cael eu gweithredu'n rhannol neu lle mae'r swyddog sy'n gyfrifol am eu gweithredu wedi newid.

ATODIAD B

Argymhellion Categori Uchel sydd heb eu gweithredu ar 14 Ionawr 2015

Cyf	Adroddiad AM	Crynodeb o'r Argymhelliad	Dyddiad Creu	Dyddiad Targed ar gyfer gweithredu	Swyddog Cyfrifol	Statws Cyfredol	Sylwadau	AG
1	Parhad Busnes 1812.12/13	Sicrhau bod yr argymhellion a wneir yn yr adroddiad Parhad Busnes 1812 12/13 yn cael ei weithredu	07/10/2014	31/12/2014	Trawsnewid	Yn cael ei weithredu	Ers 1 Gorffennaf 2014, mae'r swyddogaeth Cynlluniau Argyfwng ar gyfer y Cyngor wedi bod yn cael ei chyflawni trwy Wasanaeth Cynllunio Argyfwng Gogledd Cymru. Yn disgwyl diweddariad ar y sefyllfa mewn perthynas â'r Cynllun Parhad Busnes	Gwyrdd /Amber
2	Rheolaethau Systemau – Mynediad Rhesymegol a gwahanu Dyletswyddau 1961.14/15	Unwaith y mae'r Polisi Diogelwch TGCh diwygiedig a'r meddalwedd cydymffurfiaeth wedi ei sefydlu caniateir cyfnod o bythefnos i ddechreuwy'r newydd gymeradwyo'r polisiau cyn diddymu hawliau mynediad.	07/10/2014	31/03/2015	Rheolydd Gwasanaethau Technegol	O fewn y dyddiad targed		Gwyrdd
3	Rheolaethau Systemau – Mynediad Rhesymegol a gwahanu Dyletswyddau 1961.14/15	Dylai ffurflenni ar gyfer dechreuwy'r newydd sy'n awdurdodi ceisiadau iddynt gael mynediad i rwydwaith y Cyngor gael eu cadw'n briodol fel bod modd dod o hyd iddynt pan ofynnir amdanynt.	07/10/2014	31/12/2014	Rheolydd Gwasanaethau Technegol		Wedi ei gynnwys yn yr adolygiad dilyn i fyny yn Ionawr 2015.	Coch
4	Rheolaethau Systemau – Mynediad Rhesymegol a gwahanu Dyletswyddau 1961.14/15	Dylid adolygu'r grwpiau a'r hawliau mynediad ar y systemau Cyflogau ac Adnoddau Dynol i sicrhau bod dyletswyddau wedi eu gwaharddu'n ddiogel fel nad yw swyddogion sy'n prosesu manylion cyflog yn gallu creu a diwygio cofnodiadau a chreu defnyddwyr ar y system ac i'r gwrthwyneb ar gyfer gweithwyr AD.	07/10/2014	31/12/2014	Rheolydd Gwasanaethau Adnoddau Dynol/Pennaeth Adnoddau		Wedi ei gynnwys yn yr adolygiad dilyn i fyny yn Ionawr 2015.	Coch

5	Rheolaethau Systemau – Mynediad Rhesymegol a gwahanu Dyletswyddau 1961.14/15	Dylai TGCh dderbyn sicrwydd bod asedau TGCh a anfonwyd ar gyfer ei ddinistrio wedi cael eu dinistrio mewn gwirionedd, ynghyd â sut y gwnaed hynny a pha bryd. Dylai TGCh gynnal cofrestr o asedau a gafodd ei ddinistrio a'i chymharu gyda manylion y gwneir gan y contractwyr perthnasol ynglŷn â'r offer a ddinistriwyd.	07/10/2014	31/12/2014	Rheolydd Gwasanaethau Technegol		Wedi ei gynnwys yn yr adolygiad dilyn i fyny yn Ionawr 2015.	
6	Rheolaethau Systemau – Mynediad Rhesymegol a gwahanu Dyletswyddau 1961.14/15	Yn unol ag arferion gorau a Rheolau Gweithdrefn Ariannol y Cyngor dylid gwahanu'r dyletswyddau yn y systemau ariannol a ganlyn gan gynnwys: Cofrestr Asedau; Dyledwyr; Ledjer; derbynebau arian a Chyflogau	07/10/2014	31/12/2014	Pennaeth Adnoddau		Wedi ei gynnwys yn yr adolygiad dilyn i fyny yn Ionawr 2015.	Coch
7	Rheolaethau Systemau – Mynediad Rhesymegol a gwahanu Dyletswyddau 1961.14/15	Dylid anablu hawliau mynediad defnyddwyr yn awtomatig os nad ydynt wedi cael mynediad i'r system rhwydwaith am 3 mis neu gyfnod llai a benderfynir gan TGCh.	07/10/2014	31/03/2015	Rheolydd Gwasanaethau Technegol	O fewn dyddiad targed		Gwyrdd
8	Sicrwydd Trydydd Parti 1736 11/12	Adolygu a gweithredu argymhellion yn yr Adroddiad Sicrwydd Trydydd Parti 1736. 11/12	07/10/2014	31/12/2014	Pennaeth Gwasanaeth – Polisi	Pennaeth Gwasanaeth - Polisi	Pennaeth Gwasanaeth wedi ein hysbysu ei fod yn bwriadu trafod gyda'r Rheolwr Rhaglen a Cynllunio Busnes	Green / Amber
9	Adroddiad Rheoli Risg 1766.11/12	Adolygu, cydlynu/gweithredu'r Adroddiad Rheoli Risg 1766.11/12	07/10/2014	31/12/2014	Rheolydd Risg Yswiriant	Wedi'i ddisodli gan yr ymghyngoriad presennol		D/B
10	Fframwaith Partneriaeth 1874.13/14	Aseinio swyddogion cyfrifol i weithredu argymhellion yr adroddwyd arnynt yn yr adroddiad fframwaith partneriaeth 1874.13/14 gyda dyddiadau cau	07/10/2014	31/12/2014	Prif Weithredwr	Dyddiad gweithredu newydd – 28 Tachwedd 2015	Mandad prosiect wedi ei gynhyrchu – 'Adolygiad Partneriaethau' Prosiect i gychwyn Ebrill 2015 – wedi ei raglennu i barhau am saith mis.	Gwyrdd / Ambr
11	Adroddiad ar Bolisiau	Adolygu a gweithredu'r	07/10/2014	31/12/2014	Swyddog Monitro	Dyddiad	Gwaith ar bolisiau yn mynd	Gwyrdd

	Corfforaethol 1761.11/12	adroddiad ar Bolisiâu Corfforaethol 1761.11.12				gweithredu wedi ei newid i 30 Mehefin 2015.	rhadddo – cyfrifoldeb y Swyddog Monitro yn awr.	/Ambr
12	Rheolaethau System – Mynediad Rhesymegol a gwahanol Dyletswyddau 1961.14/15	Dylai'r Cyngor sicrhau ei fod yn cadw cofnod o'r holl ddefnyddwyr sy'n dangos eu bod wedi cael mynediad i'r holl bolisiâu TGCh allweddol a'u bod wedi eu darllen, eu deall a'u cytuno, gan gynnwys Polisi Diogelwch TGCh (unwaith y cafodd ei gymeradwyo) a'r Polisiâu Defnydd Derbyniol.	07/10/2014	31/03/2015	Rheolydd Rhaglen a Chynllunio Busnes	O fewn y dyddiad targed		Gwyrdd
13	Caffael Corfforaethol 1825.12/13	Sicrhau bod yr holl argymhellion yn yr adroddiad Caffael Corfforaethol 1825.12/13 wedi ei weithredu	07/10/2014	31/12/2014	Swyddog Caffael	Yn cael ei weithredu	Mae'r Tîm Caffael wedi ei ailstrwythuro a staff newydd wedi eu penodi. Y diweddariad ar y sefyllfa gyfredol ar gyfer y Pwyllgor Archwilio nesaf	Gwyrdd /Amber
14	Rheolaethau System – mynediad rhesymegol a gwahanu dyletswyddau 1961.14/15	Dylid cynhyrchu a gweithredu gweithdrefnau ffurfiol ar gyfer hysbysu, awdurdodi, sefydlu a dileu defnyddwyr oddi ar y rhwydwaith. Dylai gweithdrefnau o'r fath gynnwys staff dros dro a chontractwyr, gweithwyr asiantaeth a staff hunan-gyflogedig. Dylid datgan yn glir rôl TGCh, Adnoddau Dynol, Cyflogau a Gwasanaethau yn y broses.	07/10/2014	31/12/2014	Rheolydd Gwasanaethau Technegol		Wedi ei gynnwys yn yr adolygiad dilyn i fyny yn Ionawr 2015.	Gwyrdd
15	Stociau Disel – Depo Gaerwen 2014/15	Dylid adolygu'r fframwaith rheoli ar gyfer monitro stociau disel yn Nepo Gaerwen. Yn wyneb y tanwydd ychwanegol y mae angen ei ysgrifennu i ffwrdd sydd dros ben yr hyn sy'n ymwneud yn uniongyrchol ar dri digwyddiad rhoddwyd gwybod i'r Heddlu amdanynt.	11/12/2014	31/01/2015	Rheolydd Fflyd a Gyrwyr	Ymateb gan y Rheolwr Fflyd a Gyrwyr – wedi ei weithredu -		Gwyrdd
16	Cynllun Trydydd Sector 1953.14/15	Adolygu argymhellion ar gyfer y Cynllun Trydydd Sector i'w gymeradwyo	07/10/2014	24/12/2014	Cyfarwyddwr Cymuned	Cyfarwyddwr Cymunedau	Gweler diweddariad o fewn yr adroddiad hwn.	Green

17	Adolygiad dilyn i fyny ar Greddydwyr 1941.13/14	Dylid cynhyrchu a dosbarthu cyfarwyddiadau ysgrifenedig ffurfiol yn manylu ar yr holl brosesau a'r gweithdrefnau sy'n gysylltiedig â thaliadau credydwyr. Dylai'r weithdrefn roi sylw i rolau a chyfrifoldebau greddydwyr canolog a gwasanaethau ar gyfer pob cam yn y gwaith prosesu.	13/05/2014	31/03/2015	Perfformiad a Chefnogaeth Rheoli	O fewn y dyddiad targed		Gwyrdd
18	Y Brif System Gyfrifo 1892.13/14	Dylai'r Gwasanaethau TGCh ymlaen tuag at drefniadau wrth gefn SAN i SAN ar gyfer y serfiwr Cyllid i leoliad addas oddi ar y safle yn unol â'r argymhellion a wnaed eisoes. Dylai'r Gwasanaethau Cyllid gymryd perchenogaeth o'u systemau a'u data a sicrhau trefniadau wrth gefn priodol ar gyfer ei systemau ariannol a bod y system a'r data'n cael ei hadfer yn rheolaidd.	13/05/2014	31/12/2014	Rheolydd Parhad Busnes	Dyddiad wedi ei newid i 29/08/2015	Ymateb gan y Rheolwr Parhad Busnes – wedi mynd i dendr – gwaith yn parhau i ddewis cyflenwr ar ôl sgorio – angen cwestiynnu'r ymgeiswyr.	Gwyrdd / Amber
19	Cyflogau Athrawon 1969.14/15	Dylai'r Adain Cyflogau gwblhau gwiriad cynhwysfawr o'r ail bandio pensiwn i sicrhau bod yr holl bandiau pensiwn yn gywir. Dylid cywiro unrhyw fanciau anghywir ac ail-gyfrifo'r cyfraniadau a'u hól-ddyddio fel sy'n briodol.	11/12/2014	31/01/2015	Rheolydd Cyfrifeg Dros Dro.	Dyddiad gweithredu wedi ei newid – Mehefin 2015	I'w ddilyn i fyny fel rhan o Adolygiad y Gyflogres 2014/15 – gwaith yn mynd rhagddo.	Gwyrdd / Ambr